

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ
ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА ДОРΟΣЛИХ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Методологічні засади організації психологічних досліджень

Освітній ступінь «доктор філософії»
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 053 «Психологія»

Укладач:
д. психол. наук, професор
Рибалка В.В.

**Київ
2020 рік**

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Змістовний модуль 1. Наукова психологія.

Практичне заняття 1. Основні методологічні категорії та поняття дисципліни

Основні методологічні категорії та поняття дисципліни: психологія; педагогічна та вікова психологія; особистість та її психологічна структура; діяльність, праця особистості; розвиток психіки, вікова періодизація, доросла особистість; життєвий шлях особистості; психологічна культура, духовність, честь та гідність особистості; психологія освіти дорослих; методи, методики, техніки, технології дослідження і формування психіки.

Розробка таблиць: методи, методики, техніки, технології психологічного дослідження

Рекомендований список джерел

1. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: Учеб. пособие.- К.: МАУП, 2002.- 216 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник.- К.: Либідь, 2008.- 848 с.
3. Велитченко Л.К., Подшивалкина В.І. Методологічні та теоретичні проблеми психології: програмний конспективний довідник.- Одеса: СВД Черкасов, 2009.- 279 с.
4. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.]. Т.1: Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології.- К.: Форум, 2002.- 319 с.
5. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова.- 6-те вид., стереотип.- К.: Либідь, 2008.- 560 с.
6. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник.- К.: Ніка-Центр, 2003.- 204 с.
7. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник.- Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2009.- 575 с.
8. Савчин М.В. Методологеми психології: монографія / Мирослав Савчин.- К.: Академвидав, 2013.- 224 с.
9. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми: навч. посіб. / В.О. Татенко.- К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009.- 288 с.
10. Фурман А.В. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман.- К. Інститут соціальної і політичної психології НАПН України; Тернопіль: Економічна думка, 2013.- 100 с.
11. Хохліна О.П. Методологічні й теоретичні основи психології [Текст]: навч. посіб. / О.П. Хохліна.- К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014.- 232 с.
12. Яценко Т.С., Глузман А.В. Методологія глибинно-коррекційної підготовки психолога / Т.С. Яценко, А.В. Глузман.- Днепропетровск: Изд-во «Інновация», 2015.- 396 с.

Змістовній модуль 2. Організація психологічного дослідження
Практичне заняття 2. Методологічні підходи у науковій психології,
загальна характеристика та особливості застосування при організації
психологічного дослідження

Системний підхід; системно-психологічний підхід; особистісний підхід; віковий психологічний підхід; соціально-психологічний підхід; індивідуально-психологічний підхід; діяльнісний підхід; суб'єктно-вчинковий підхід; духовно-психологічний підхід; генетичний підхід; культурно-історичний підхід; синергетичний підхід; аксіологічний підхід; акмеологічний підхід; інноваційний підхід; андрагогічний підхід; гуманістичний підхід; конструктивний підхід; вітакультурний підхід; психопедагогічний підхід.

Експрес-опитування «Методологічні підходи у психології»,
 «Загальна характеристика та особливості методологічних підходів психології».

Рекомендований список джерел

1. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: Учеб. пособие.- К.: МАУП, 2002.- 216 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник.- К.: Либідь, 2008.- 848 с.
3. Велитченко Л.К., Подшивалкина В.І. Методологічні та теоретичні проблеми психології: програмний конспективний довідник.- Одеса: СВД Черкасов, 2009.- 279 с.
4. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.]. Т.1: Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології.- К.: Форум, 2002.- 319 с.
5. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова.- 6-те вид., стереотип.- К.: Либідь, 2008.- 560 с.
6. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник.- К.: Ніка-Центр, 2003.- 204 с.
7. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник.- Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2009.- 575 с.
8. Савчин М.В. Методологеми психології: монографія / Мирослав Савчин.- К.: Академвидав, 2013.- 224 с.
9. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми: навч. посіб. / В.О. Татенко.- К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009.- 288 с.
10. Фурман А.В. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман.- К. Інститут соціальної і політичної психології НАПН України; Тернопіль: Економічна думка, 2013.- 100 с.
11. Хохліна О.П. Методологічні й теоретичні основи психології [Текст]: навч. посіб. / О.П. Хохліна.- К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014.- 232 с.
12. Яценко Т.С., Глузман А.В. Методология глубинно-коррекционной подготовки психолога / Т.С. Яценко, А.В. Глузман.- Днепрпетровск: Изд-во «Иновация», 2015.- 396 с.

Практичне заняття 3. Методологічні засади проектування та здійснення психологічного дослідження в системі освіти.

Актуальність проблеми дослідження та формулювання теми, об'єкт і предмет, мета і завдання, гіпотеза дослідження, вихідні теоретичні та методологічні положення, етапи і методи дослідження, контингент піддослідних, проведення констатувального і формувального експерименту, якісна та кількісна обробка й оцінка вірогідності отримуваних даних, висновки та їх теоретичне й практичне значення, презентація даних дослідження у формі дисертації, автореферату та друкованих наукових праць, перспективи продовження дослідження.

Підготовка рефератів за темою: «Методологічні засади проектування психологічного дослідження».

Рекомендований список джерел

1. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: Учеб. пособие.- К.: МАУП, 2002.- 216 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник.- К.: Либідь, 2008.- 848 с.
3. Велитченко Л.К., Подшивалкина В.І. Методологічні та теоретичні проблеми психології: програмний конспективний довідник.- Одеса: СВД Черкасов, 2009.- 279 с.
4. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.]. Т.1: Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології.- К.: Форум, 2002.- 319 с.
5. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова.- 6-те вид., стереотип.- К.: Либідь, 2008.- 560 с.
6. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник.- К.: Ніка-Центр, 2003.- 204 с.
7. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник.- Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2009.- 575 с.
8. Савчин М.В. Методологія психології: монографія / Мирослав Савчин.- К.: Академвидав, 2013.- 224 с.
9. Татенко В.О. Сучасна психологія: теоретично-методологічні проблеми: навч. посіб. / В.О. Татенко.- К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009.- 288 с.
10. Фурман А.В. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман.- К. Інститут соціальної і політичної психології НАПН України; Тернопіль: Економічна думка, 2013.- 100 с.
11. Хохліна О.П. Методологічні й теоретичні основи психології [Текст]: навч. посіб. / О.П. Хохліна.- К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014.- 232 с.
12. Яценко Т.С., Глузман А.В. Методологія глибинно-коррекційної підготовки психолога / Т.С. Яценко, А.В. Глузман.- Днепропетровск: Изд-во «Інновація», 2015.- 396 с.